

מסביב



עלון מידע למטיילים למדריכים ולתושבי שדה בוקר והסביבה

"יִרְעֲפוּ, נְאוֹת מִדְבָּר; וְגֵיל, גְּבָעוֹת תְּנוּזָרָה."

תהילים ס"ה

שנה חדשה בפתח, החצבים פורחים, הציפורים נודדות והימים הולכים ומתקצרים. חג הסוכות מתקרב ועמו שלל רב של טיולים במדבר.

שנה טובה ומזברית, עם שטפונות, פריחה וטיולים רבים.

מאחלים - צוות ביס"ש שדה-בוקר

עדכונים מהשטח

- 'דיווחי גבים' אלו הם המקומות המחזיקים עדיין מים ע"פ דיווחים מהשטח: גבי ימין, גב חווה (רדוד יחסית), גב זרחן, עין ירקעם.
- פיצוץ נוסף אירע בצינור הנפט שבבקעת צין בתאריך ה- 5.9. פרטים בעמוד הבא.
- מעלה צין סגור למטיילים עד גמר עבודות השיקום, גם הר צרור ונחל צרור סגורים לפחות עד חודש אוקטובר.
- עונת הנדידה החלה, ניתן לראות מינים רבים של דורסים, כמו כן ישנם זהבנים (ציפור בצבע זהוב ושחור) ברחבי המדרשה.
- החצבים פורחים במלוא עוזם ברחבי המדבר.

סוכות למשפחות

בית ספר שדה מזמין את הציבור הרחב למגוון טיולים וסיורים למשפחות בחג הסוכות. בין השאר יהיו טיולי יום בסביבה הקרובה, טיולי לילה בנחל חווארים ופעילויות ערב. בנוסף, מרכז צפרות רמת נגב יוצאים מספר סיורים בנושא צפרות בהדרכת מדריכי הביס"ש.

להרשמה ופרטים נוספים:

<http://www.boker.org.il/meida/bsade/hagim/sukot10.htm>

תצפיות מעניינות מהחודש האחרון

תאריך	שם המין	מיקום	הצופה
10/09/11	צבוע	בסמוך להר קטום	רן פינקלשטיין ורותי נשיץ
10/09/11	שפני סלע	בסמוך להר קטום	רן פינקלשטיין ורותי נשיץ
	2 תנים	סמוך לחוות נאות	אמיר גלילי
	סבכי שחור גרון	תחנת טיבוע	מידד גורן
21/09/11	זרון פס	עין עבדת	צוות הביס"ש

פיצוץ צינור הנפט בנחל צין:

קו צינור הנפט אשקלון אילת מוכה שנית:

לאחר כחודשיים מאז התפוצץ צינור הנפט היישר אל נחל צין, אנו שומעים על פיצוץ נוסף הגורר אחריו כמובן, דליפה מחודשת של דלק לתוך השמורה.

קשה להאמין כי הברק הכה פעמיים. הפיצוץ הנוסף אירע אחר הצהריים של יום שני ה-5.9. על פי דיווחים מרשות הטבע והגנים, כלי כבד של קבלני חברת קצא"א שעבדו במקום פגעו בצינור ודלק החל לזרום לשמורה ולערוץ הנחל. אפשר להיות רגועים, אנשי המקצוע של המשרד להגנת הסביבה עשו דרכם למקום בו נפגע הצינור, באופן אירוני 200 מטרים בלבד מהמקום בו התרחש הפיצוץ הקודם. הם הגיעו על מנת לפקח כי כל הפעולות הנדרשות לעצירת הדליפה יינקטו במהירות האפשרית. בסופו של עניין החברה הצליחה לעצור את הנזילה והיום, בסך הכול שבועיים לאחר הפיצוץ, האזור יחסית שוקם במהירות ולפי שי טחנאי מהחברה להגנת הטבע, ניתן להבין שהעבודות צפויות להסתיים בחורף עם תחילת הגשמים. בימים אלו מנהל המשרד להגנת הסביבה חקירה פלילית נגד החברה ומנהליה בגין גרימת זיהום לשמורה בגין הפגיעה הקודמת בצינור הדלק. עבודות החברה הופסקו לתקופה הקרובה ובטרם יחודשו תחויב לנסח ולעבוד על פי נהלים ברורים. כולנו תקווה שתוך כדי המרדף העתידי למציאת אשמים בפיצוץ צינור הנפט, לא יישכחו להקדיש מאמצים כדי להבטיח שלא יתקיים פיצוץ נוסף ושהסיפור לא יהפוך לטרגי עוד יותר.

קרן כהן

מורה חיילת בבית ספר שדה



צילמה: לטם הורביץ

חצבים במדבר:

בתקופה זו של השנה אנו נהנים מהוד תפירתו של החצב מבשר הסתיו. מדובר בצמח המצוי בכל שטחי הארץ. כעת עם בוא הסתיו מצמיח החצב עמוד תפוחת יפהייה ולבן שבעזרתו הוא קורא לכל מאבקי החרקים לנחות בין פרחיו, לאכול ועל הדרך שתדבק בהם אבקתו.

עם תחילת החורף אחרי שיבשילו הפירות יבלו עמודי התפוחת ויחלו לחצוב דרכם מהבצל שתחת האדמה עלים גדולים בצבע ירוק עז ושוליים המעוקלים מעט כלפי פנים. עלים אלה תפקידם להשיג מזון ומים לבצל, הם עושים פוטוסינתזה ומנתבים מים לבצל בכך שכשטיפה נופלת עליהם היא מחליק במורד לבסיסם הלא הוא הבצל (כמו במשפך).

בתום החורף יבלו העלים והצמח לא מגלה דבר מעל פני הקרקע, במהלך הקיץ נשאר רק הבצל תחת הקרקע וכמו בתרדמת קיץ ניזון מהמזון שאגר בחורף ולא מוציא אנרגיה רבה. ועם תום הקיץ ובוא הסתיו משתמש הבצל באנרגיה שחסך על מנת להצמיח את עמוד התפוחת המפואר וקורא לחרקים לשוב ולהאביקו.

למה פורח החצב דווקא בסתיו? למה לו כל כאב הראש הזה של אגירה בבצל השקעה גדולה בתפוחת אחרי תקופת הקיץ הקשה והצמחת עלים בכוחות אחרונים? למה שלא יפרח כמו רוב הצמחים באביב אחרי תקופת הגשמים? התשובה נמצאת בגוף השאלה. רוב הצמחים פורחים באביב, זה מהווה תחרות. מאבקי של החצב הם חרקים. כשעפה לה דבורה מעל שדה באביב אפשרויות רבות פתוחות בפניה. כשהיא עפה מעל שדה בסתיו לעומת זאת, רוב הצמחים כבר יבשו עד תום, כשלתע היא מבחינה בעמוד תפוחת מלא פרחים ומזון בין כל הקוצים היבשים, הסיכוי שתיגש אליו גבוהה מאוד. אז פתחו עיניכם, אם זה בצידי כביש 6, טיול במדבר, בגליל, בעמק או בהר. הוא שם.

לקראת החורף כשיופיעו עלי החצב תתפרסם כתבת המשך בנושא החצב ובעלי חיים.

יסמין שטיימץ

מורה חיילת בבית ספר שדה

על מטיילים, ג'יפים ושמירת טבע

במהלך חודש אוגוסט האחרון, יצאו חוגי הנוער של בית ספר שדה לפעילות קיץ שכללה גם טיול קצר באזור עמק המעיינות בין עפולה לבית שאן.

ישנו בסמוך לנחל הקיבוצים ולמחרת תכננו לצאת להתרעננות בעין שוקק ועין מודע. קמנו השכם בבוקר, ואחרי טבילה קצרה בנחל הקיבוצים יצאנו לדרך. כבר בהתחלה הבחנו בדבר מה שונה במסלול – הכניסה לדרך, שאותה זכרנו כדרך עפר מעלה ענני אבק עם שיירה של רכבים בדרך למעין - הייתה נעולה בשער צהוב, הדרך עצמה סלולה ושקטה ולאורך המסלול שלטים המכוונים את המטיילים ומבקשים בנימוס לשמור על הניקיון. וזה עוד כלום לעומת מה שחיה לנו במעין.

עין שוקק, למי שלא יצא להכיר, זוהי בריכה גדולה ומרובעת בגודל של פחות או יותר 20X20 מטר ובתוכה מים צלולים מאוד בעומק של מטר וחצי. כבר שנים שהתרגלנו להכיר את גדות המעין כאזור של פעילות רוחשת - עשרות משפחות, גברים נשים וילדים עם אוהלים מנגלים ומוזיקה בקולי קולות שמסביבם ערימות על ערימות של זבל מכל הסוגים והמינים, ללא ספק אתר טבילה לתפארת מדינת ישראל...

הגענו למעין, הסתכלנו סביבנו ואורו עיננו. המעין, פנינת טבע ייחודית מסוגה, היה נקי שקט ומקסים באופן שלא הכרנו קודם. בזמן שהתיישבנו אכלנו ורחצנו במים עדין המומים מהשינוי שעבר על המקום, חלפו מספר רוכבי אופניים, הולכי רגל נוספים ורכב גולף אחד. ערכנו תחקיר קצר שכלל חילופי דברים עם רוכבי האופניים שגרים באזור, קריאת השלטים והטרדה קלה של פקח של המועצה האזורית שעבר עם הטנדר שלו במקום. מהתחקיר התברר שמועצה אזורית עמק המעיינות אשר עין שוקק ועין מודע נמצאים בתחום שיפוטה הגיעה לידי החלטה שנמאס להם מהזבל הלכלוך וההרס שנעשה לפנינות הטבע, ובמהלך ייחודי ויוצא דופן הוחלט על הקמת פארק המעיינות. הפארק מתחיל באזור נחל הקיבוצים ומסתיים בסמוך לעין מודע, כל השטח סגור לרכבים וכלי הרכב היחידים להם מותר להיכנס אלו הם רכבי הפקחים של המועצה ורכבי גולף המושכרים למבקרים במקום. כל הדרכים שבפנים מסודרות ומשולטות, פחי זבל רבים פזורים ברחבי הפארק והניקיון נשמר ביסודיות והקפדה. לינה מותרת אך ורק מחוץ לפארק, או במקומות המתאימים לכך.

אין ספק שהשינוי הדרסטי בא לידי ביטוי בעיקר כתוצאה מסגירת השטח לרכבים מכל הסוגים, כבר לא ניתן להגיע עם המנגל והרמקולים עד לשטח המעיינות.

וזה מוביל אותי לאזורנו, רבות מדובר פה על הקושי שבשמירת טבע והכוונת המטיילים. רשות הטבע והגנים, אשר שטחי המעיינות שבשולי רמת עבדת ובקעת צין נמצאים תחת חסותה, מעבירה ימים כלילות בניסיון לגרום למטיילים הרבים באזור להקפיד לשמור על הסביבה וחוקי השמורה. כמות המטיילים העצומה שמגיעה לעין עבדת הבריחה את הנשרים המקננים למחוזות רחוקים יותר (השנה חזר זוג נשרים אחד לקנן במצוקי הקניון), עד שלעיתים מדובר במאבקים של ממש אל מול מטיילים סוררים.

ברצוני להציע רעיון מהפכני: יש לסגור לרכבים מכל הסוגים את כל שטחי בקעת צין - מעין עבדת ועד עין שרב דרך עין עקב, עין זיק ועין שביב. החנייה של המבואה בסמוך לאחוזת הקבר תהפוך לכניסה שמיועדת אך ורק להולכי רגל ורוכבי אופניים, כניסה לרכבים תותר אך ורק במקרה של רכבי מנהלה שמביאים ציוד לקבוצות של הולכי רגל הלנות בחניוני הלילה המוכרים בבקעה. לעין עבדת ניתן יהיה להגיע אך ורק ברגל מהמדרשה או מנחל חווארים וגם לעין עקב.

כך נוכל לשמור על כל האתרים הייחודיים באזורנו ורק מטיילים המשקיעים מאמץ ויוצאים ברגל יוכלו להגיע אל השטח וגם להעריך אותו ולשמור עליו. כיום ישנה פעילות רבה מדי המפריעה לשטח להתקיים. אולי כך, יום אחד יחזרו גם הנשרים לקנן במצוקי עין עבדת.

ארנון לביא

מדריך בבית ספר שדה

תגובות, הערות, הארות, מידע לפרסום ועוד...

יש להעביר לארנון לביא

matbeon.boker@gmail.com

050-2050591

ליצירת קשר

בית ספר שדה: 08-6532016 (מרכז הזמנות – שלוחה 1, מחלקת הדרכה - שלוחה 2).

אתר האינטרנט שלנו:

[/http://bsadeh.boker.org.il](http://bsadeh.boker.org.il)